የሰ/መ/ቁ. 120841

መስከረም 23 ቀን 2008 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓሊ መሐመድ

ተኽሊት ይመሰል

ክፍለጽዮን ማሞ

ሰናይት አድነው

ጳውሎስ አርሺሶ

አመልካች፡- ወ/ሮ ካባ ተካ - አልቀረቡም

ተጠሪ፡- አቶ ድሪባ ዳዲ - አልቀረቡም

መዝገቡን መርምረን የሚከተለዉ ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

የሰበር አቤቱታው የቀረበው የአሁን አመልካች አባቷን ተክታ ሟች አያቷን ወራሽ መሆኗን መሰረት በማድረግ ያቀረበችው የውርስ ንብረት የመካፈል ክስ በይርጋ ቀሪ ሆኗል በማለት ውድቅ በመደረጉ ነው፡፡

ክርክሩ የተጀመረው በወልመራ ወረዳ ፍ/ቤት መናገሻ ችሎት ሲሆን ፍ/ቤቱ ከተጠሪ የቀረበውን የይርጋ መቃወሚያ በመቀበል እና በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1845 የተቀመጠውን የ10 ዓመት የጊዜ ወሰን መሰረት በማድረግ ክሱን ውድቅ አድርጓል፡፡ አመልካች ውሳኔውን በመቃወም ለፊኒፊኔ ዙሪያ ኦሮሚያ ልዩ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት የይግባኝ ቅሬታ ብታቀርብም ፍ/ቤቱ የይግባኙ ቅሬታ መ/ሰጪን ያስቀርባል በማለት አከራክሮ ክሱ በፍ/ብ/ሕ/ቁ.1000/1/ መሰረት በ 3 ዓመት ይርጋ ይታገዳል በማለት የስር መጀመሪያ ፍ/ቤት ውሳኔን በማጽናት ወስኗል፡፡

በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት የሰበር አቤቱታው የቀረበለት የኦሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቤቱታው መልስ ሰጪን አያስጠራም በማለት የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.337ን ጠቅሶ መዝገቡን ዘግቶታል፡፡

አመልካች ታህሳስ 5/2008 ዓ.ም በጻፈችው ማመልከቻ አቤቱታ ባቀረበችበት ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የምትልበትን ምክንያት ገልጻ ስህተቱን የሚያርም ውሳኔ ይሰጥላት ዘንድ ጠይቃለች፡፡ በበኩላችንም አቤቱታውን መሰረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርበን ክርክሩን ሰምተናል፤ ክርክሩ የተሰማው የአመልካች ክስ በይርጋ ቀሪ የሆነው በአግባቡ ነው አይደለም የሚለው ጭብጥ መሰረት ተደርጎ ነው፡፡ በዚሁ መሰረትም ግራ ቀኙ ወገኖች ጭብጡን በማስመልከት ያሰሙትን ክርክር አቤቱታ ከቀረበበት ውሳኔ እና ከህጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል፡፡

ከላይ እንደተመለከተው አመልካች ክስ የመሰረተችው የወራሽነት መብትን መነሻ በማድረግ ነው ለክስ ምክንያት የሆነው ንብረት ባለሀብት የነበሩ የአመልካች አያት የሞቱት ነሐሴ 10/1997 ዓ.ም ሆኖ አመልካች የውርስ ንብረቱ እንዲሰጣት ክስ የመሰረተችው ደግሞ መስከረም 23 ቀን 2007 ዓ.ም እንደሆነ ከመዝገቡ ተረድተናል ተጠሪ የይርጋ መቃወሚያ ያቀረበው ከዚህ በመነሳት ሲሆን ስር ፍ/ቤቶችም ተመሳሳይ ምክንያት በመስጠት ክሱ በይርጋ ቀሪ ሆኗል በማለት ወስነዋል፡፡ አመልካች ግን ክሱ በይርጋ ቀሪ ነው መባሉ ትክክል አይደለም በሚል ክርክሩን በመግፋት የሰበር አቤቱታ አቅርባለች በዚህ ረገድ የሰጠችው ምክንያት ሟች አያቴ የሞተችው በ1997 ዓ.ም ሲሆን በዚህ ወቅት እኔ የ9 ዓመት ልጅ ነበርኩ የሚል ከመሆኑ ጋር ተያይዞ በወቅቱ ክስ ለማቅረብ እድሜዬ አልደረሰም ነበር ብላለች፡፡ ተጠሪም የአመልካች አያት የእኔ እናት የሞቱት በ1997 ዓ.ም ሳይሆን በ1992 ነው ከማለት በስተቀር ሟቹ ሲሞቱ አመልካች 9 አመቷ አልነበረም በሚል የቀረበው መከራከሪያ የለም፡፡

በተጨማሪም አመልካች ሟች የሞቱት በ1997 ዓ.ም ነው ስትል ተጠሪ ሟች የሞቱት በ1992 ዓ.ም ነው ቢሉም አመልካች በተጠሪ ላይ ክስ ከማቅረቧ በፊት መስከረም 8/2007 ዓ.ም ወራሽነቷን በፍ/ቤት ውሳኔ ስታረጋግጥ ሟች የሞቱት በ1997 መሆኑን ጭምር ማረጋገጧን ያሳያል፡፡ ከዚህ መነሻ ሲደረግ ሟች የሞቱት በ1997 ዓ.ም ሆኖ አመልካች በወቅቱ 9 አመቷ እንደነበር አመልካች ስትገልጽ ተጠሪ ያልተቃወሙ በመሆኑ ሟች በ1997 ዓ.ም መሞታቸውንና አመልካች 9 አመቷ የነበረ መሆኑን ተረድተናል፡፡ ስለሆነም በ2007 ዓ.ም አመልካች ወራሽነቷን ባረጋገጠችበት ጊዜና አመልካች መብቷ ላይ ክስ ባቀረበችበት ጊዜ የ19 ዓመት ልጅ መሆኗን ተረድተናል፡፡ አመልካች የወራሽነት መብቷን ለመጠየቅም ሆነ ለመጠቀም ወይም ማናቸውንም ህጋዊው ተግባራት ለማድረግ ችሎታ የሚኖራት በፍ/ብ/ሕ/ቁ.198 በተገለጸው መሰረት 18 ዓመት ሲሞላት ነው፡፡ ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ ወራሽነት መብቱን አላለ መጠን ካደረሰበት ጊዜ ጀምሮ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1000/2/ መሰረት በአሥራ አምስት ዓመት ውስጥ በፍ/ቤት ካረጋገጠ ንብረቱን ለመጠየቅ በይርጋ እንደማይታገድ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በሰበር መዝገብ ቁጥር 57114 እና በሌሎች መዛግብት አስገዳጅ ትርጉም ሰጥቶበታል፡፡ በተያዘው ጉዳይ በ19 አመቷ አቤቱታ ማቅረቧ ግልጽ ሲሆን ከዚህ መነሻ ሲደረግ አመልካች በመብቷ መጠቀም ከጀመረችበት ጊዜ አሥራ አምስት ዓመት ሳያልፍ ወራሽነቷን ያረጋገጠች ስለሆነ ያቀረበችው ክስ በይርጋ ሊታገድ የማይገባ ሆኖ ሳለ ስር ፍ/ቤቶችም የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1000/1/ እና 1845ን በመጥቀስ የአመልካች አቤቱታ በይርጋ ይታገዳል በማለት የሰጡት ውሳኔና የኦሮሚያ ክልል ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎትም የስር ፍ/ቤቶችን ውሳኔ ማረም ሲገባው ሳያርም ማለፉ መሰረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽሞበታል ብለናል፡፡ ስለሆነም የሚከተለውን ውሳኔ ሰጥተናል፡፡

<u>**ው ሳ ኔ**</u>

1. የወልመራ ወረዳ ፍ/ቤት መናገሻ ችሎት በመ/ቁ. 54576 ታህሳስ 27/2007 ዓ.ም የፊኒፊኔ ዙሪያ ኦሮሚያ ልዩ ዞን ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 24039 ሰኔ 8 ቀን 2007 ዓ.ም የኦሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ. 229962 ጥቅምት 8 ቀን 2008 ዓ.ም የሰጡት ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሽሯል፡፡
2. የአመልካች አቤቱታ በይርጋ የሚታገድ አይደለም ብለናል፡፡
3. የወልመራ ወረዳ ፍ/ቤት መናገሻ ችሎት የተዘጋውን መዝገብ በማንቀሳቀስ ፍሬ ክርክሩን ሰምቶ እንዲወስን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 341/3/ መሰረት ጉዳዩን መልሰን ልከንለታል፡፡
4. በየደረጃው ላሉ ፍ/ቤቶች የውሳኔ ግልባጭ ይተላለፍ፡፡
5. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸው ይቻሉ፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል ተመላሽ ይደረግ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

የ/ማ